

GORISKA STRAŽA

Izdaja v Gorici vsako sredo opoldne do predpica, Velja za celo leto 12 L, mesečno 1 L, za 100 letstvo 20 Lr. Na naročila brez dopolne naročnine se ne bomo ozirali. Posamezne številke s sivo v razprodaji 20 stotink. Uredništvo: ulica Vetturini 9; uprava: ulica Vetturini 9.

Kopirati se ne smejo. Nekatere pisma se ne sprejemajo. Oglasi, katere je treba vnaprej plačati, se računajo po dogovoru. Izdaja v imenu Goriške Straže. Odgovorni urednik: Roman Cej. Tisk: »Narodna tiskarna« v Gorici, ulica Vetturini št. 9.

NAŠ PROTEST.

Naše ljudstvo je odločno zavrglo načrt o uvedbi uprave v novih pokrajinah italijanske vlade, ki je bil objavljen v kr. odloku z dne 31. avgusta 1921. št. 1269, v katerem je videlo predrzni napad na deželno avtonomijo, ki jo je smatralo in jo še vedno smatra za edino sredstvo, da reši kulturni in predvsem gospodarski položaj naše dežele. Zahtevi po popolni deželni avtonomiji se ne bo naše ljudstvo nikoli odreklo. Svoj protest proti predrzemu, nezmišelnemu nadomestku za deželno avtonomijo je izreklo naše ljudstvo po svojem časopisju in po svojem političnem vodstvu. — Toda naravnost zgražati se mora nad predrznostjo in nesramnostjo posameznih mogočnikov, da se je hotelo dati našemu ljudstvu z imenovanjem 4 svetovalcev po enega v centralno komisijo, juridično upravno, gospodarko trgovsko, finančno komisijo, kot zastopnikov prirodnih Slovanov v neizmernem zboru g. komisarijev, moralno klufuto. Primorje, odnosno Julijska Benečija, kakor se ta dežela sedaj uradno imenuje, je po veliki večini slovenska dežela. Čuditi se moramo upravnim »modrostim«, odnosno popolni nesposobnosti in nemoralnosti nekaterih mogočnikov, predvsem gg. Sallate in Mosconija, da so tako podcenjevali politično zrelost našega ljudstva in mislili, da je njim dovoljeno igrati se z našim ljudstvom po njihovi samopašni volji. Ako hočete naše ljudstvo tako prezirati, da mu

priznate v zboru stotih komisarijev samo 4 svetovalce, tudi prav! Toda potem ne smete očitati temu ljudstvu, da je protidržno, da je proti Italiji — pred vsem ne smete pa očitati izobraženstvu tega ljudstva, da ga ščuva na odpor proti državi, vladi in Italiji, ako odkriva krivičnost, nesramnost, naravnost nečlovečnosti in nezmišelnost vašega postopanja. Zgodovina trpljenja izobraženstva slovenskega ljudstva in zgodovina tega naroda v Italiji ne bo tožila italijanskega naroda, italijanskega kmeta in delavca, marveč pred vsem vas gg. Salata in Mosconi in vaše pomočnike, kakor tudi oni del italijanske družbe, to je nedelavno italijansko meščanstvo katerega eksponenti ste vi. Slovansko izobraženstvo pa proti takšnim žalitvam svojega naroda ne bo molčalo, ker bi z molkom ne izdalo samo narodnih koristi, narodne časti in ponosa svojega politično zrelega naroda, marveč bi izdalo ugled vseh onih, ki se s pravico štejejo v stan izobraženstva in ki obsojajo takšno politično maniro, katero vi gospodje izvajate proti našemu ljudstvu za barbarsko, nekulturno, nečloveško. Zato varujemo ugled vseh izobražencev, naj si bodo v vrsti šolane ali nešolane inteligence, delavcev, kmetov in drugih, ako najodločnejše protestiramo proti tem predrznim napadom na čast in ugled celega naroda, kakor tudi na ugled enega dela človeške družbe. Sramota!

Ljudsko štetje.

Spet stojimo pred ljudskim štetjem. To pot se bo vršilo za našo deželo prvi-krat skupno s kraljevino Italijo. V starih pokrajinah ne bodo štelu po jeziku, a tudi za novopriklopljene jim ni do čiste resnice o narodnih razmerah. Pridržali so načim avstrijskih ljudskih štetij po občevalnem jeziku.

Za splošne podatke vam zaupajo: samim bo vam izpolniti rodbinske pole, ki jih prinese in spet pride ponjo uradnik za ljudsko štetje. Za jezikovne podatke pa vam ne zaupajo, marveč jih uradnik, kadar pride po rodbinske pole, sam zapiše v posebno polo, ki vam je ne bo dolžan ne pokazati ne predložiti v podpis.

Te pole se izpolnijo samo za tiste družine, ki rabijo drug občevalni jezik, ne italijanskega, in sicer za naslednja vprašanja:

1. kateri neitalijanski jezik rabi družina?
2. koliko članov družine ga govori?
3. koliko članov družine zna zadostno italijanski jezik ali kako italijansko narечеje?

Namen je očiten: s prvima dvema vprašanjema se zniža število Jugoslovenov, s tretjim vprašanjem se pa zviša število tistih, ki jim, po mnenju nasprotnikov, ni treba več jugoslovenskega uradovanja, jugoslovenskih šol, »ker znajo zadostno italijanski«.

Ah, koliko je statistična umetnost spet napredovala!

JUGOSLOVENI!

Kar se ljudskega štetja v obče tiče, dokažite tudi to pot, da ste izobražen rod: izpolnite torej rodbinske pole pravočasno, pravilno in točno, tudi če vam jih po nemarnosti ali brezbriznosti predložijo s samo italijanskim besedilom. Kdor potrebuje pojasnila, naj se obrne do pristojnih uradov in do naših zaupnikov. Kolikor je bilo mogoče v težavnih razmerah in ob prekrajki odmerjenem času (saj potrebna navodila še do danes niso zakonito razglašena), je podpisano poskrbelo, da vam jih bo na razpolago, kateri vam pomorejo pri izpolnjevanju rodbinskih pol.

Kar se na tiče vprašanj po občevalnem jeziku in poznavanju italijanščine, spominjajte se tega:

1. da občevalni jezik v jugoslovenski družini je in ne more biti drugačen kakor slovenski, hrvatski ali srbski, ka-

kor ga katera družina ravno rabi in imenuje;

2. da slovenski, hrvatski ali srbski jezik v jugoslovenski družini govorijo in morajo govoriti vsi, moški in ženske, stari in mladi, da v takšni družini prvo otrokovo ječlanje in poslednje starčkovno modrovanje odmev tisti mile govoriče, ki smo jo podedovali od pradedov in jo hočemo ohraniti bodočim rodovom;

3. da znate zadostno italijanski, ne že, če površno razumete tujo govoričo, nego samo tedaj, če morete v njej samostojno in razločno izražati svoje misli v vsakovrstnih razmerah, in da vam ne smejo izrabljati jezikovne dovzetnosti in vljudne ali vsiljene popustljivosti v pogubo pravicam vašega jezika.

Marsikomu bo težko spraviti resnico do polne veljave, marsikomu tudi nemo-gače upreti se nagovarjanju, pritisku, gro-znjam. Tej nevarnosti je treba gledati v oči: Kdor zmaga, temu čast, a kdor omaga naj se tolaži s tem, da lahko na ste drugih načinov izkaže svoje jugoslovenstvo, ki mu jo je statistika zatajila, vse-kakor naznanite podpisanimu vsako zlo-rabo, vsako nezakonitost!

JUGOSLOVENI!

Na vas je po teh navodilih prestatu tudi to preizkušnja. Podpisano pa v vašem imenu, v imenu našega naroda, kar ga je na stotisoče pod Italijo, dviga vnaprej slovesen protest proti vsakemu izrabljanju uspehov tega ljud. štetja. Zakaj štetje, ki se vrši nezadostno pripravljeno, brez jamstva za pravilnost, na podlagi občevalnega jezika mračnega avstrijskega spomina in nekakih poizvedeb novega kova laščine, v dobi brezpravnosti in nasilnega ljudstva, takšno štetje ne more obveljati pred sodnim stolom prave statistične vede.

V Trstu, 27. novembra 1921.

Politično društvo »Edinost«!

Splošna stavka.

Pred pretečeno nedeljo je začela splošna stavka v Julijski Benečiji. Bil se je boj med kovinarji in industrijalci, ki so hoteli delavcem znižati plačo. Stavka je trajala cel teden in je končala to nedeljo popolnoči. Delavci, ki se borijo za svoj itak borni grižljaj, so se morali ukloniti pre-moči industrijalcev in njih pomagačev, v prvi vrsti fašistov, tudi ni bila stavka

Slava Simonu Gregorčiču!

15 let je preteklo, odkar je zatisnil trudne oči naš ljubljani in nepozabni pesnik Simon Gregorčič in se preselil na oni svet, iz katerega nas gleda v našem boju in nehanju in blagoslavlja naše delo. Stavka nam je prepričala, da bi na dan 15 letnice počastili na tem mestu dostojno njegov spomin, prostor nam tudi ne dopušča, da bi mu posvetili večjo pozornost. Stavimo, kar je v naši moči.

Klanjamo se njegovemu duhu, ki se je prejel z nami že davno v eno, kar pričajo neštivilne slavnosti, ki so se vršile po naši deželi od severa do juga, tistemu duhu, ki se ni znal kloniti, ampak je pomorno dvigal glavo in čakal novih dni ter z neomajno vero zaupal vanje.

Klanjamo se njegovemu srcu, ki je z vsem ognjem ljubilo našo domovino, naš jezik, naše doline in gore in katerega gor-ka ljubezen je prešla po njegovih pesmih

tudi v nas in živi v nas in bo živela na večne čase kot mogočni branik proti vsem napadom.

Klanjamo se proroku, ki nam je obe-tal lepše dni, in v katerega proroške besede verujemo in obnovljamo danes ob 15 letnici večno zvestobo njegovi najljub-ši in najdražji ljubezni, ki naj nikoli ne vgasne — domovini.

Obnovimo Gregorčičevega duha ve-like ljubezni in kršč. usmiljenja v sebi in ne more nas upogniti nobena sila na sve-tu. Poleg tega: darujmo za uboge, daruj-mo, za sirote! To bo najlepši spomin!

Slava Simonu Gregorčiču!

Darujte za božičnico

Povesti iz pokopališča.

Poljsko spisal Boleslav Prus.

»Oh! makrat, ko sem začela bežati, se je k temu pridružila še nesreča, da je po ulici tudi nekdo drugi letel za menoj. Le malo je manjkalo, da nisem padla.

Obstala sem pod zidom in poslušala; res je šel nekdo, toda ne od one strani, od koder so me gonili, marveč od druge ter si žvižgal.

Bil je to uprav Štefan, ki je prihajal in si žvižgal. Takrat sem se jela jokati, a sama nisem vedela čemu.

Štefan me je zagledal in obstal.

»Kdo si in čemu jočeš?«

Sirote sem, gospod, in jočem radi tega, ker me je oče zapodil iz hiše.

Na to sem mu povedala vse, kar se je pripetilo.

»Ha! mi odvrne, »ti si sirota. jaz sem tudi sirotek, torej pojdi z menoj!«

In šel je v neko leseno hišo, kjer je stanoval.

»Revno dete!« je zamrmalj mecen. »Resnica, da revno!« pritrdi odvetnik. »Bežeča pred starim razuzdancem, je nalezela na mladega filantropa, ki je iz usmiljenja vzel jo najpoprej k sebi, potem pa jo, to se razume, zapustil.«

»Tedaj je stopila v službo, toda ondi se ji ni godilo dobro, ker čez nekoliko

mesecev sta jo službodajnika odpravila, ko sta zapazila, pri čem da je.

Tedaj je našla mesto v krčmi, kjer pa je bilo delo težko in hrana slaba. Bolehala je malone dan za dnevom. Iskala je tudi Štefana, ta pa je bil nekam izgubil kakor kamen, ki ga vržeš v vodo.

»Komčno,« je nadaljevala Marica, »ne zmožna še dalje vsrajati v krčmi, sem se zahvalila za službo in z nekaterimi pri-sluzhenimi rublji šla kot gosačka stanovat k neki stari ženski.

Starka je bila poštena, dasiravno revna. Zdi se mi, da je hodila beračit, torej sva imeli sicer hrano, dasiravno slabo, vendar kuriti ni bilo s čem v sobi.

Ob tem času mi je dal Bog hčerko. toda revica je umrla, nekoliko morda vsled miraza, nekoliko pa vsled gladu, kmalu potem je maju obe, starko in mene, gospodar zapodil iz hiše.

Sedaj sem ostala na svetu sama in to še v takšni revščini!

Gospoda sem se sramovala prositi, pač pa sem si izprosila kruha od beračic, ki so me preživljale nekaj dni. Dajale so mi tudi žganjice, krompirja in časih celo boju, v kakršnem pošiljajo glasovirje, dru-kak groš.

Neko noč sem spala v takšnem za-go noč sem prešpala v cerkvi, kjer me cerkovnik ni zapazil po večernicah. Treje bilo še najbolj toplo, toda judje so se tjo noč sem šla leč v nek pasji bilog; ondi

dolgo kretali po dvorišču, torej sem morala zbežati in takrat me je Bog pripeljal sem v bolnišnico....»

Odvetnik je pretrgal pripovedovanje in v dušku izpil še ostali požirek punča.

»Kaj zanimiva dogodba,« je zamrmal patron.

»Zdi se mi, da še ni konec,« je ome-nil mecen.

»Do konca že ni več daleč, draga tovariša,« reče odvetnik.

»Ob tem času me je oče pozval domu vsled rodbinskih zadev, kateri mi pa ni potrebno naštevati. Kot vrl uradnik sem si vzel za osem dni dopusta, predsedel doma dva tedna, in ko sem se znovič vrnil v pisarno v bolnišnici, kar se je zgodilo onega večera, sem stekel najpoprej v sobo, kjer je bivala Marica. Njeno posteljo sem našel postlano, tablico strto, skledo pomito, toda Marice že ni bilo več.

Na hodniku sem srečal hišnika, ki je izgledal kot nekak Aleksander Macedon-skij, torej sem šel k postrežnici, ki je s po-bešenimi kakor navadno očmi nesla neko steklenico z zdravilom, toda vprašati po Marici je nisem smel. Zdelo se mi je, da ko izrečem to ime, se mi stisne grlo tako, da ne bom mogel več besedice spregovori-ti.

Treba je bilo pogledati še v druge dvorane.

Stobil sem v najbližjo, v kateri so se še nekoliko dni poprej nahajali možakarji.

Ondi je gorelo nekoliko lojenih sveč. Nek bolnik je vdinjal postrežniku v roke neko pisemce, brezdvomno ljubavne vse-bine. Dva druga sta se prepirala zaradi porcije, ki jo je eden pojedel drugemu ob času, ako je oni počival v Morfejevem naročju. Še dva druga, ki sta imela na sebi suknene spalne suknje, šlebedre z lesenim podplati in kapo, podobno glavni sladkor-ja, sta se igrala s kockami, ki sta si jih naredila iz kruha in žemljice. Na drugem koncu dvorane je rapocelnik, puščal kri nekemu debelemu možakarju, ki je vzdihoval kakor vol ter klel kakor oni, ki so pogubljeni.

Lahko uginiti, da Marice v tej druž-bi ni bilo.

Šel sem v ženski oddelek, od koder pa sem se moral umakniti takoj izpred vrat. Na postelji neke starke je sedel duhovnik v beli sracij, poleg njega je klečala sestra s svečev v roki. Kandidatinja za potovanje v večnost, rumena kakor vo-sek, je bila očitno že na poti.

Lahko razumeta, draga tovariša, da me ta prizor ni mogel navdahniti z dobri-mi slutnjami. Sveder bolesti se mi je za-til globoko v srce, žila mi je utripala hi-treje nego navadno, z eno besedo, čutil sem se močno nesrečnega.

Nisem vprašal nikogar po Marici, marveč mehamično obnil svoje korake proti stavbi, kjer so ležali na parah mrt-veci.

(Dalje pride.)

popolna; nekatere delavske kategorije so vseeno delale. Italijanska delavska zbornica je prva sprejela znižanje plač za 7 oz. 15 odst. nato so se morale udati tudi ostale organizacije. Tako je stavka nevspešno končala. — V sled umora tiskarja Müllerja se je raztegnila stavka stavcev na celo Italijo, ki je tudi prenehala v torek ob 9. uri zjutraj.

Vse dni stavke v Gorici ni bilo posebnih dogodkov. Le ob zborovanju na trgu sv. Antona so bili vrgli fašisti par bomb, fašisti so bili nekoliko vidnejši kot drugače. V Trstu so bili že prvi dan stavke spopadi med fašisti in komunisti. Drugi dan so že začeli metati bombe in so raniili več ljudi. Tudi tretji dan so padale bombe; v pevskem društvu »Adrija« so razmetali nekaj papirjev.

Četrti dan pa se je dogodil pretresljiv zločin. Nekaj ljudi, socialisti pravijo, da so bili fašisti, so popadli stavca Müllerja in njegovega druga, odpeljali ju na oddaljeno mesto, enega ustrelili, drugega nevarno raniili. Dejanje se je izvršilo s tako hladnostjo, da nas obide groza nad takimi zvermi. Par storilcev je prijeto. »Popolno« zanjka, da bi bili to fašisti. — Tudi ta dan so padale še bombe: ena v hotel Evropa, druga v neko villo, na nekoga so streljali itd. — Peti dan zopet cela vrsta bomb, dva tramvaja sta trčila drug v drugega. — Ni treba omenjati, da tudi sobota in nedelja nista potekla brez bomb.

Bilo je aretiranih okrog 2000 delavcev, ki so se za pot zaman borili za svojo pravo in kruh.

Roparski umor.

Pretečeni teden se je zgodil na cesti med Gabrijem in Gradiško roparski umor. Neko dekle, po imenu Devetak, doma iz Gabrije, je hodila vsak dan z vozičkom v Gabrije, je hodilo vsak dan z vozičkom v tem prodajalno, da je na ta način preživelo sebe in svojo mater. To dekle je že parkrat prej videlo na tej cesti sumljivega človeka, nekoga Italijana iz Sicilije, ki je delal zadnje čase v Vintolbi, a je hodil večkrat v Zdravščino, kjer je živel z neko žensko. Usodnega dne je pričakal Sicilijanec nedolžno žrtev v nekem občestnem jarku, planil nanjo in jo zabodel z nožem. Uropal ji je 200 lir, a 95 lir, ki jih je tudi imela v robcu, ni utegnil vzeti. Govorijo, da je hotel zopet nedolžno žrtev zapeljati v vodo, a se je oplašil nekoga človeka v bližini. Truplo so našli delavci na cesti. To se je zgodilo zjutraj. Zvečer je delal storilec ženski h kateri je zahajal: »Samo, da ne bodo nekí obdolžili mene«. Toda obdolžili so ga, zakaj vsa znamenja so kazala, da je storilec on. Danes sedi v zaporu in čaka plačila za svojo grdo, nečloveško dejanje.

Pevske vaje prepovedane.

Dne 13. novembra so prišli, kot navadno, člani in članice »Bralnega in pevskega društva« na Slapu ob Idriji k pevskim vavam, ki so imele pričeti ob 15h. Nekoliko pred to uro je bil v prodajalni gosp. Andreja Vogriča, Slap ob Idriji, h. št. 101, gospod vicebrigadir orožniške postaje z orožnikom g. Romagnio (ali Romani?) in rekel, da prepoveduje petje, to je: društvene pevske vaje.

Knjige „Goriške Maticе“.

Dobili smo v roke lep književni dar G. M. 1. Obširen Koledar za l. 1922. — 2. II. zv. Zabavne knjižice: Dr. Alojz Remec. Naši ljudje. — 3. Dr. Joža Lovrenčič. Gorske pravljice. — Z veseljem moramo ugotoviti, da se G. M. trudi umetniško napredovati. Bucik je priredil za vse tri knjige umetniško opremo. Koledarju je narisal naslovnico stran: Mladeniča, kateri v vzvišenem zamosu deklamira pesem: Bodi zdrava, domovina. — To je pozdrav in posvetitev vsega Koledarja. Lepe so Bucikove glave k posameznim mesecem, ki so posvečene poglavitnim praznikom in svetnikom; ti svetniki so v teh glavah zares lepo delo; kmetje-delavci so pa nekam preveč salonski. Bucik je naslikal za cerkev v Avčah lepo sliko sv. Martina, ki je priobčena v Koledarju; žal da je ta reprodukcija tako majhna in slaba in pa brez imena — slikarja! Kar se ostalega ilustrativnega dela Koledarja tiče, ni prav dober: tu imamo brez pravega umetniškega hotenja in umeovanja in vzporeda matpranah fotografij — oziroma reprodukcij. V galeriji portretov pozdravljamo z veseljem mnogo odličnih naših mož — a žal jih še precej izmed odličnih pozrešamo, medtem ko bi zaneskrat nekaterih še ne pogrešali. Naj bi bila to lona in častne galerije izbranih mož. Tiskana na čisto papir in kakor nekaka

Ko ga je domaća hčerka, gospica Ivanka Vogric, začuden vprašala, zakaj an kako je to mogoče, ko društvo že naučeno in učeno ob vednosti slavnega civilnega komisarijata v Tolminu, je gospod vicebrigadir odgovoril:

»Mi smo tu! Jaz ukažem! Mene se mora vprašati! Če se prosi mene, pa dovolim peti! Kar pride od komisarijata, jaz razirzem! Dovoljenje, ki ga izda komisarijat, mora biti od orožnikov vidrano!«

K temu je dodal navzoči, goričmenovani orožnik: »Sedaj mas je sedem orožnikov tukaj! Najbolje bi bilo vse, ki pojejo, zapreti (aretirati) in oklofutati!«

Ta orožnikov predlog odnosno mnenje, je popravil g. vicebrigadir z besedami:

»Zapreti da, oklofutati ne!«

Vse to je slišal tudi t. č. društveni blagajnik g. Ferdinand Šavli, Slap ob Idriji, h. št. 2 in takoj javil t. č. društvenemu predsedniku g. Francetu Struklju. Ker ta ni mogel vse to kar tako verjeti, sta se podala s tolmačem g. Alojzijem Vogričem na orožniško postajo, kamor je bil g. vicebrigadir medtem odšel, in ga vprašala, od katere oblasti in zakaj je petje prepovedano.

Gospod vicebrigadir je pokazal nek litografirani papir in rekel:

»Je več vzrokov! Imam ukaz od prezidija v Trstu!«

Navzoči so vzeli to na znanje in rekli, da se hočejo o vsem tem informirati pri slavnem civilnem komisarijatu, naka je rekel g. vicebrigadir, da ne more slavnemu civilni komisarijatu v Tolminu, proti temu ničesar ukreniti!

Ko je društveni predsednik povedal to pevcem, so se ti mirno razšli.

K temu samo to: Vprašamo slavno oblast, kdaj misli povedati našemu ljudstvu jasno in določno, kdo je oblast v deželi, da bo vedelo, kam se mora obračati po razna dovoljenja, ali na komisarijat, ali na orožništvo v vasi, ali na fašiste ali pa na vse skupaj.

Dopisi.

— Dornberg. Proslavili smo spomin našega Gregorčiča v soboto 26. novembra. Osvežili in ovekovečili smo ga v svojih srcih — žalovali smo za njim ob 15. letnici njegove smrti. Gregorčič sam nam je dal smernico za njegove proslave v svojih verzih kjer pravi: »Ljubezen do doma in narodno delo naj slavnost sijajno nočjo bi imelo!« Predavatelj dijak-domaćin nam je podal Gregorčiča v vsej njegovi skromni naravi, a veliki, plemeniti duši. Podal nam je nekaj zanimivosti iz Gregorčičevega življenja ter povzel in razložil važnejše točke iz njegovih pesmi. Poslušalci so sledili z zanimanjem kolikor toliko že znani tvarini. Pesem »Mojim slavilcem!«, ta biser Gregorčičeve skroma mosti in idealno lepega duha, je bila podana naravno, jasno in je prihajala iz duše. Ljubko je bila podana pesem »Ojki«. Deklamatornka je zadela vso nežnost in težkoče te pesmi. »Soči« je prišla do veljavne v vseh svojih izpremembah. Sledili smo deklamatornji od začetka do konca z čustvom, ki je navdajal našega pesnika pri tej pesmi.

Tudi naši pevci in pevke so se vrlo izkazali! Zapeli so nam: »Na nebu« »Na-

sebi. (Vsaj za prevz. nadškofa bi bili naročili drug, boljši kliše!) Naj bi gojil Koledar publiciranje umetniških slik in le zares zanimivih in lepih fotografij. Vsebinsko Koledarja je zares bogata, a zopet mnogo preveč matpranega, razšarjenega in razmetanega. Imamo v tej vsebini precej zares lepega in dobrega; na splošno nas zadovoljuje bolj podučno (kot zabavno) gradivo. Je v Koledarju precej dobrega zrnja, a ni brez plev; je nekoliko preveč manjvredne šare. Uredništvo piše, da ima na razpolago še dovolj dobrega gradiva; bi ga lahko znamenjalo v marsičem, česar bi v tem Koledarju ne pogrešali, če bi odpadlo. — Zapisnik pri mesecih naj bo prost, ker ga gospodarji in gospodinje rabijo. Tisk naj bi bil večji, ker se ljudstvo, ki bere to pri slabi luči v pozimskih večerih slepi s temi skopo majhnimi črkami.

Sedaj, ko naš Koledar že ni več samo nežno dete, katero je treba le božati, ampak se nam je predstavil kakor junak nam ne bo zameril, če mu odkrito povejmo, kakšega si zaželimo, da bi hodil med nas. Naj pride kot cel in zrel mož, ki obrača poglavitno pozornost poljudnoznanstvenemu gradivu, kakor jih imajo uredniški (Dr. Egidij) članki, dalje oni o beneških in koroških Slovincih, o petju, iz zgodovine, kmetijstva, pravoznanstva i. dr. Veselilo nas bo, če nam prinese poleg tega kakor neobjavljeno Gregorčičevo družbeno, tako zares lepo pripovedko,

zaj v planinski raj« in »U boj«. Navdušenje slavilcev Gregorčičevih je pričalo, po govoru, deklamacijah in pevskih točkah, kako je bilo vse dovršeno podano in zadelo svoj namen! Prezreti ne smemo tudi razveseljive udeležbe naše mladeži, katero je naš pesnik tako ljubil in ji posvečal prelepe pesmi. Da smo S. Gregorčičevo sliko lepo okrasili je tudi beleženja vredno. Po končani slavnosti, katero je predsednik »Slov. čitalnice« taklo spretno vodil, smo se z zadovoljstvom mirno razšli. »Slov. čitalnici«, ki nam je nudila pri njenem šele kratkem obstanku že drugič tak užitek: častitamo!

— Iz Zgonika: V raznih krajih so proslavljali te dni spomin na Simona Gregorčiča. Tudi v Zgoniku smo se spomnili 15letnice mrti našega pesnika in proslavljali v nedeljo dne 20. t. m. njegov spomin. Proslavo je otvoril govornik, kateri nam je podal življenjepis pokojnega pesnika in pomen proslave. Združeni pevski zbori iz Zgonika in Saleža so zapeli več Gregorčičevih pesmi, kakor: »Domovini«, »Soči«, »Ti veselo poj« in dr. Nastopile so tudi deklamovalke s pesmimi: »Naš narodni dom«, »Kmetski hiši«, in »Znamenje«. Med posameznimi točkami je pa igral zgoniški tamburaški zbor. Udeleženci prireditve so prostovoljno zbrali med seboj 265 L. Nabrano vsoto so prireditelji proslave naklonili v dobrodelne namene in sicer 110 L »Sirotišču« v Gorici in 155 L šolski knjižnici v Zgoniku.

— Iz Šebrelj. Dne 30. oktobra t. l. je našo »Kmet. bratno društvo« prvič privedilo veselico s petjem in ingrocazi. Igrali sta se igri »Ne vdaemo se« in »Ne kliči vraga«. Ljudstva je bila dvorana nabito polna, da niso niti vsi mogli notri. Obiskali so nas sosedje iz Cerčna, Straže, St. Viške gore, Slapa, Jageršč itd. Dokaj težke pevske točke so se z našimi domačimi pevci pod vodstvom organista Lapanja jako pohvalno izvajale. Pohvala gre tudi igralcem, kateri so pod vodstvom učitelja Močnika zelo dobro izvajali vse vloge, posebno je v igri »Ne kliči vraga« gospodar ki kliče vraga vzbujal vseobči smeh, tudi »vrag« jo je izvršno pogodil. Sploh se mora reči, da se je za tako majhen in neprikladen oder zelo dobro igralo. Priručna hvala vsem prirediteljem, vsem zunanjim ki so posetili to našo prireditev in vsem domačim ki so z vidnim veseljem sledili in se vdeležili našega dela. Ta veselica je bila prva pri nas po vojni, pazimo vsi da ne bode zadnja, ampak složno in vstrajno delajmo naprej po tej poti.

— Iz Šebrelj. Dne 11. t. m. je pogorela tukajšnjemu posestniku Tomažu Čerčiljarju hiša z vsemi premičninami in vsemi pridelki. Kako je nastal ogenj ni nobenemu znano. Mati gospodarja se je bila hudo opekla in prestrašila ob požarišču in je drugi dan umrla. Pač hudo dve nesreči ob enem.

— Iz Loma. Preteklo medeljo sta se vršili tu predavanji v proslavo 15. letnice smrti našega pesnika S. Gregorčiča. Predavanji sta prav dobro uspeli. (Želeli bi še takih predavanj!) za kar gre hvala č. g. kuratu in obema gg. učiteljema. Ljudstvo je pokazalo s precejšnje udeležbo svojo narodno zavest in dovednost do takih lepih predavanj. Ob zaključku obeh predavanj je zapel tukajšnji pevski zbor pod vodstvom g. učitelja V. Potaca par lepo ubranih pesmi. Le po tej poti naprej!

kako zares dobro pesem. Ako je letos Koledar mladenič, ki se ni še umiril in ustalil, naj pride drugo leto med nas kakor resen mož, ki nam prinese »non multa — sed multum«, ne veliko šare in krame, ampak samega tehtnega, zares lepega in dobrega blaga. In kakor imamo radi letošnjega mladeniča, tako bomo imeli radi — še rajši drugič zrelega moža. Koledar mora vidno in vedno napredovati, iz ljubezni do njega mu to povemo.

Remčevi »Naši ljudje« nimajo — kazala; če je mogoče, naj je dobijo, predno gredo na pot! V tej zbirki imamo pet različnih Remčevih črtic iz njegove in naše preteklosti in sedanjosti. Slika nam ob razne, značaje naših ljudi. »Burja« je zgodovinska anekdota, iz nje odseva obraz slovenskega berača, katerega smo že večkrat srečali v slovenski pripovedki. Pravi »Dobrotnik« je plemeniti Mravlja, Hrenov učitelj v dobroti. V »Naši sobi« srečamo ljubko v pošteno slovensko dekle v mestu; pesnik je postavil tu skromen spomenik dragi duši. — »Leta 1682...« je prenešana romantična pripovedka iz »D. i. Sv.« »Anno Domini...« Zajeta kakor prva črtica iz šempaske zgodovine. »Klementa« obravnava kot vzorednica k trgovcu Mihelčiču važen socialen problem naših dni: 'Želja po nasladi (Klementa) in po denariju (trgovce) nije kri našega naroda. (Str. 94). Žalibog! V veri in pa v ljubezni do domovine je rešitev zoper to dvojno zlo. Ljudstvo bo z za-

— Lokve. Vedno čitamo, kako se drugodi ustanavljajo pevška ali bralna društva, le pri nas je še vedno vse mrtvo, nikdo se ne gane, čeravno jih je mnogo sposobnih, da bi lahko vodili kakšno izmed omenjenih društev. Koliko bi si lahko prilranila naša mladina, ako bi se v prostih časih zanimala za izobrazbo. Pa še celo sedaj v zimskem času, ko vse dečo stoji. Poglejmo drugam, v one vasi, ki so bile po vojski tako razrušene, da sploh ni bilo več podobno, da bi se tam še naselili ljudje. Pa so se pa koj zavedli svoje narodne dolžnosti. Ali ni tudi naša dolžnost, da stopimo na noge, da ne bomo vovsod zadnji. To pa še tem bolj, ker so današnji časi zelo resni.

— Medana. Dne 15. t. m. je tuk. Izobraž. društvo priredilo predavanje ob priliki proslavitve »Gregorčičevega spomina«. Udeležba je bila z ozirom na neke za preke od strani orožnikov še precej vlika. Predavali so gospodje učitelji: Škarabot, Toroš, kurat Milanič, kateri so nam opisovali pesnikovo življ. in citirali več pesnikovih pesmi, katere se res vsakemu segale v srce. Po končanem predavanju nam je naš domači mešan pevski zbor pod vodstvom organista g. Mauriča F. zapel prekrasno pesem »Nazaj v planinski raj«.

Želimo da bi se taka predavanja pogostoma vršila, priporočamo se pa za to preč. g. kuratu in g. učiteljem, da bi nas večkrat s takimi predavanji obiskali.

Odbor.

— Spodnja Idrija. V nedeljo dne 6. t. m. je priredilo naše Slov. kat. izobraž. društvo žaloigro »Mlinar in njegova hči«. Igra je bila prva na popolnoma dovršenem odru. Ko si stopil v šolsko sobo — kjer se je vršila predstava in si pogledal na novi oder, dozdevalo se ti je, da si v kakem velikomestnem gledališču. Krasno moderno pročelje — temnorudeč baržunast zastor — vse po načrtu g. prof. J. Kuželikega, ki je posneto, iz zapuščene kmečke vasice tja v novi — moderni svet. Slika prvotnega tega odra ti nudi letošnji koledar Gor. Matice. — Upamo, da priinese prihodnji koledar sedanjih dovršeni oder tak, kakoršen je v svoji popolnosti. Pričela se je igra. Igralci vsi na svojem mestu. Nisi mislil da se dejanje vrši le na gledališču, ne v istini, igralci so te poneli popolnoma v realnost življenja — tu ošabni skopi mlinar Črnot — tam ubogi, dela in življenja polni hlapec Janko v svoji ljubezni do Micike, ki jo želi pošteno poročiti, a mu brani oče Črnot. Vse, kakor bi se v istini — ne samo, na gledaliških deskah — vršilo pred teboj. In igralci — ne diletantje, marveč igralci po poklicu, ki niso le vsake kvatre ali še manj na pozorišču, marveč vsak večer. A vendar, če vprašaš, kdo so ti, ki tu nastopajo, izveš, da je večina izmed njih rudarjev ali kmečkih delavcev, delavk, proletarijat, ki se vrača zvečer ob pozni uri z dela domov in hiti veselo k skušnji, da nudi svojim tovarišem in tovarišicam prav iz istega proletarskega razreda par ur duševnega užitka — bodisi tovariš tega ali onega pokreta. In pripoznanje temu uspehu vredi vse mirno poteku žaloigre, vse obsoja skopuškega Črnota — kapitalista en miniature, vse sočustvuje z proletarskim Jankom in njegovo nevesto Miciko ki mu je kruta usoda iztrga iz ro, ravno ko misli, da se združi z njo. Na kratko, vsa čast in hvala igralcem v Spodnji Idriji, le še večkrat na gledališke deske pa pred šir-

nimanjem prebiralo obraze teh »Naših ljudi«.

Kakor dr. Remec nam je poslal tudi dr. Lovrenčič v svoji zbirki Gorske pravljice izza meje svoj literarni dan: lepe spomine iz mladostnih dni. V lepi, sočni in krepki pesniški besedi nam je povil pester šopek gorskih rož. V tej pesniški zbirki imamo 22 mičnih pravljic in legend; nekatere je pesnik v čisto izvirni, samostojni obliki in originalni situaciji pričaral pred naše oči; druge pa nam je podal v skoraj nespremenjeni pristno narodni obliki in obleki (n. pr. Dete s kanglico). K pesmi o Sv. Alešu je dodal celo napev. Nekaj lepega in ljubkega, globoko občutnega je že poznana in v čisto narodnem duhu zapeta »Roža Marija«. Nad vse zanimive so grozno - lepe vojne »prerokbe« trentarskega študenta. Ne moremo in ne maramo naštevati posameznih lepot teh pesnitev; naj si jih vsak sam poišče in navžije. — Bucik je dodal tej knjigi pet lepih risb, ki so lepo simetrično vsprejete: Velikan in Škopnik kot dve prirodni sili; Kača in Matj kot dve silni in čudovito različni ljubezni; v sredini skupine imamo humanistično sliko sleparske krčmarjeve družine, katero je »hudič vzela«. Ta knjiga bo to zimo poseben užitek po gonskih pečeh; je pa tudi krasno pomožno v enotni skladnosti z opremo »Novega roda« »Tolle, lege!« Vzeml in beri!

V. Belé.

kmetijskega društva, vp. zadr. z o. j. in sedežem v Gorici, vsled važnih zaprek ni mogel vršiti, zato se bo vršil ta občni zbor z svojočasno napovedanim dnevnim redom v četrtek, dne 1. decembra ob 10 in pol uri predpoldne v hotelu »Pri zlatem jelenu« v Gorici.

Za »Sklad Goriške Straže«: Na Martinovem večeru lovcev v Višnjeviku dne 22. 11. nabrali 55 L.

Za N. O. S.: V Fožani na svatbi g. Bazilkota Korošec z g. Danijela Simoniti nabrali 50 L., v Višnjeviku na Martinovem večeru lovcev 55 L.

Za »Sklad Mladike«: Na Martinovem večeru lovcev v Višnjeviku dne 12. 11. nabrali 55 L.

Za Božičnico: Gosp. Franc Prešeren 5 L., namesto venca na grob pok. Frančiške Zoržut daruje g. Janko Vodopivec naduč. v Kamnjah 20 L., preč. g. Fr. Švara vikar 10 L.

»Goriška Matica« naznanja, da je začela te dneve z razpošiljanjem knjig. Razpošilja se po vrsti kakor so se poverjeniki oglašali in plačali. Na koncu pridejo na vrsto oni, ki knjig niso še plačali. — Do danes se je oglasilo okoli 20.000 naročnikov. — Naznanja se, da knjige so še na razpolago in da gg. poverjeniki lahko še naknadno naročijo knjige. — Oni gg. poverjeniki, ki odvzamejo osebno knjigo v tiskarni, ti so naprošeni, da to takoj store.

»Goriška Matica«.

Darovi za St. Goro: Na preč. Ordinarijat poslani darovi: Vrhpolje L 100, Vojščica in Tenmica L 16, Brazzano L 40, Postanjevec Ant. Dolenja L 50, N. Prinečič iz Števerjana L 10, Stjak L 679, Amal. Šonc z Opčin L 100, Budanje L 1000, Susič Al. L 20, NN. iz Gorice L 6, H. P. iz Rihemburga L 30, Antonija Cazafora L 200, N. N. iz Smarij L 30, Črničič L 35, Gradno L 86, Notre Dame - Gorica L 50, M. Alvian, Trst, L 85, N. N. Goričan L 40, Idrija ob Bači L 28, Ostrovnika Fr. Kobljeglava L 10, Šmid Fr. kurat - Branica L 30, Košutar Art. Gorica L 5, Kranje Frančiška, Kožana L 50, R. Devetak L 10, L. in Avg. Mozetič L 8 iz Volčjedrage, J. Leban iz Bače L 10, N. N. Logje L 100.

Darovi poslani predstojništvu na Sv. Gori, Marijina družba iz Trnovega pri Il. Bistrici L 143, Marijina družba iz Trsta L 1000, Marijina družba iz Doline pri Trstu L 100, Fr. Dugar iz Srednje L 6, Stran Ana iz Doline L 50, Vlč. g. Piščanc župn. L 30, Marija Orel učiteljica v Kortah L 100, N. N. L 100, Pate Peršak L 14, Neža Pisek iz Ajd. L 60, Mavrič Uršula L 5, Troha Ana iz Idrije dar. krasne čipke za oltar, Lenka iz Pična (Istra) L 100, Vlč. Tomo Barko L 32,60, zopet: Marijina družba iz Trsta L 320, in 15 srebrnih avstr. kron. N. N. iz Ljubljane dinarjev 22, Terešina Hmelak iz Rihemburga L 100, Dottori iz Trsta L 20, Ant. Medveš iz Gorice L 10, g. Iv. Mercina 2 postelji, 2 ponočni omarici, g. Bauzon mizar iz Gorice 2 pokleknika, N. N. iz Dornberga krasno omaro, N. N. iz Gorice 2 mizi, N. N. iz Ajdovščine L 20, Terezija in Antonietta iz Trsta L 57, N. N. iz Gorice L 200, N. N. iz Gorice L 50, Terezija Medvešček iz Gorice L 20, N. N. iz Gorice L 15, g. Julij Lenassi L 50 iz Soltkana, Pet oseb L 25, Salvaterra L 25, N. N. L 7, Gašpar Jožefa iz Batuj L 50, N. N. iz Sela (Batuje) L 60, N. N. iz Sela L 20, N. N. L 15, N. N. iz Batuj L 30 in L 25, Frančiška Zvakar L 7, Marija Bačar iz Planine L 20, Jakoncič Pink L 10, N. N. iz Ljubljane dinarjev 60, N. N. iz Pliskovice L 25, N. N. L 5, P. Salvator v Ljubliani dinarjev 280, N. Bitežnik iz Gorice L 50, N. N. iz Števerjana L 25, N. N. Lokve L 10, Ivan iz Soltkana št. 89, L 50, Kate Peršak L 15, Rosalijsa Hovanski iz Gorici L 20, Jug Marija nabrala 262,35, N. N. iz Tomaja za olje za večno luč L 10, vlč. g. Šmid L 5, Narodna tiskarna v Gorici L 50, g. Lldvik Lukežič L 10.

Dobri Bog naj na Marijino priprošnje vsem darovateljem stotero povrne! Predstojništva samostana in svetišča na Sv. Gori.

Oglas. *)

Vsem županstvom Julijske Benečije.

Prepoveduje se dajati denarne podpore na račun podpisanega županstva okrog se klatečemu zakonskemu paru Oblak Antonu in Marjani, katera se izkazujeta z delavsko knjizico, z dne 11. maja 1921 št. 159 in 160. Županstvo Sv. Lucija ob Soči.

*) Za članke pod tem naslovom je uredništvo odgovorno le toliko, kolikor zahteva tiskovni zakon.

Enega ali dva izučena mizarska pomočnika sprejme takoj Franc Simčič mizar Gonjače p. Kojško. Plača po dogovoru.

Produktivna zadruga solkanskih mizarjev r. z. z o. z. v Soltkanu pri Gorici, se priporoča stavbenim podjetnikom, stavbenim zadrugam, zadrugam vojnih odškodovancev ter privatnikom za stavbena dela in pohištvo. Cene zmerne — delo solidno.

500 LIR NAGRADE dobi oni, ki bi našel sled kje se nahajate dve kravi, ki sta bili ukradeni iz hleva dne 12. oktobra t. l. kmetu Jernejju Pičulinu pri Voglarjih na Trnovem. Ena je junica črne barve z malo belo liso v glavi, breja šest mesecev in tehtala nad 4 q. Druga je pisana italj. pasme in bi morala v tem času imeti telet. Tehtala je nad 6 q. Kdor bi jih izsledil naj sporoči lastniku na agornji naslov, kjer dobi imenovano nagrado.

Javna dražba.

Podpisano naznanja da dne 18. decembra 1921 od 9—12 ure se bode potom javne dražbe prodalo stare nagrobne spomenike, ogleda se jih lahko vsak v Dolnji Vrtojbi pred Mirovdvorom. Županstvo v Vrtojbi.

VABILO

na izredni občni zbor Kmečke hranilnice in posojilnice na Kamnem, registrovane zadruge z omejeno zavezo, ki se bo vršil dne 4. decembra 1921 ob 3. uri popoldne v župnišču v Kamnem s sledečim dnevnim redom:

- 1. Ukrepanje glede nadaljnjega poslovanja zadruge.
- 2. Eventuelna volitev načelstva in nadzorstva.
- 3. Slučajnoti.

Srebrne krone po L 1,80, goldinarje po L 4,60 zlato in platina kupuje po najvišjih cenah. — Gorica, ul. Dante št. 2. pritličje.

Na prodaj

je na Vogenskem radi selitve lepo posestvo kakor je bilo označeno v »Straži« z dne 9. novembra. Kupčija je bila začasno ustavljena, ker je bil gospodar odsoten. Sedaj pa se kupci le oglašite, gospodar je doma. Oglasite se pri Ivanu Furlani na Vogenskem h št. 177. Posestvo, kakor je bilo označeno je sestavljeno iz njiv, travnikov, in hoste za drva in steljo, in vinogradom. Hiša je nova in dvonadstropna, zraven je svinski hlev in lopa za steljo. Zemlja je rodovitna v lepi legi pri cesti, katere je čez 7 njiv stare mere. Vse skupaj je cenjeno 30.000 lir.

POZOR!

Prodajo se iz proste roke po vojni posestvovana kmečka poslopja in k njim spadajoča zemljišča in to pod kat. obč. Miren, Rupa, Peč in Orehovlje. Zemljišča se na željo odda tudi v najem. Več se izve pri I. K. Faganelj. Miren 279.

Razno že rabljeno pohištvo (mobilja) je na prodaj po jako ugodnih cenah v Gorici, ul. Formica 27. (na vogalu pod Kostanjevico.)

KUHARICO

ali boljše služkinjo, katera zna tudi kuhati sprejme g. M. Kačič, Gorica ul. Angiolina 10 l.

Primerni darovi za miklavža.

Eleganten damski kožuh nov, črne svilene obleke, modni dežnik, uhami in prstan z brilanti, srebrna doza za cigarete, roza korali z uhami, velika usnjata torbica, 4 garniture perila, črna bržunasta obleka vse se proda radi odpotovanja po najnižjih cenah. Corso Verdi 37 II. desno.

Izšel je VEDEŽ za leto 1922.

splošni žepni koledar za vse stanove z najrazličnejšo in najzanimivejšo vsebino »Vedež« je neobhodno potreben za vsakega ter stane lično vezan lire 3.— elegantno v platnu lire 4.

V dopolnilno »Vedežu« izšel je tudi njegov spremljevalec: »Hišni prijatelj«, zabavno-podučna družinska knjiga, ki stane za »Vedeževe« odjemalce samo 2 liri.

Obe knjigi dobi se v knjigarni I. Štorka v Trstu, v knjigarni »K. T. D.« v Gorici ulica Carduci 2 (Montova hiša) in po vseh glavnih trgovinah po deželi. Prodajalci jih dobijo v omenjenih knjigarnah s primernim popustom.

Na prodaj je več parcel senožeti prve vrste nahajajoče se ob glavni cesti, pripravne tudi za stavbe. Kje pove uprava lista.

Brata CEJ slikarja GORICA. Via Ascoli št. 5

izvršujeta vsa slikarska dela ter se priporočata slavnemu občinstvu.

Domača tvrdka EVGEN RAJER Gorica, Šolska ulica 8

priporočata svojo zalogo pristnih domačih in tujih vin, žganja, likerjev itd. Postrežba točna - Cene zmerne.

FOTOGRAF ANT. JERKIČ

Gorica, Vrtna ulica (Corso Verdi) št. 36. Trst, Via Roma 24. Se priporočata svojim sorojakom.

Na prodaj

je iz proste roke krasno posestvo »Zakouk« v DOLEH NAD IDRIBO. Isto obsega: veliko kmečko hišo s potrebnimi gospodarskimi poslopji, ki merijo skupno 14 arov in 36 m². Njiv je 8 ha, 30 ar, 82 m², travnikov je 15 ha, 49 ar, 95 m²; pašnikov je 54 ha, 83 ar, 88 m² (so večinoma pogozdni), gozdov je 8 ha, 33 ar, 87 m². — Cena se izve pri lastnikih posestva v Idriji, h. št. 68.

Oglas.

Inteligenten in energičen mladnič

z odlično predizobrazbo išče primerne službe pri kakem slovenskem denarnem zavodu z nastopom po preteku tega leta. Cenjene ponudbe na upravo tega lista.

IVAN KACIN, izdelovatelj orgelj in harmonijevu GORICA, Via della Croce 10.

V zalogi ima vsakovrstne harmonije za pevsko društva, cerkve i. t. d., kakor tudi glasove klavijature, strune, piščalko fujer za mizarje. Popravlja in uglašuje orglje, klavirje, tamburice, violine. Prodaja tudi na obroke.

Gostilna pri „BELEM ZAJCU“

Shajališče okoličanov in meščanov. Postrežba s svežimi domačimi, mrzlimi in gorkimi jedilji ter z izvrstnim vipavcem, bricem in s črnino. Za obilen obisk se priporočata JOS. MOLAR, restavrator.

Henrik Vouk

ključavničarski in mehaniški mojster Gorica, Via Ascoli (p. d. Get) št. 5 7 izdeluje vsa ključavničarska dela, kakor: štedilnike, železne ograje in vsa v to stroko spadajoča dela po najnižjih cenah. Priporočata se slav. občinstvu v mestu in na deželi.

KUNINE

zlatičine, lisiče, dihurjeve, vidrine, jazbečeve ter zajčeve

KOŽE

plačuje po najvišjih cenah. D. WINDSPACH, Trst, Via Cesare Battisti (Stadion) št. 10, II. nadstr.

Družina VENDRAMIN Kojško 78 v Brdih naznanja vsem sorodnikom prijateljem in znancem prežalostno vest, da je njih nad vse ljubljeni sin, brat oziroma stric

KAROL VENDRAMIN

bivši uradnik pri »Živnostenski banki v Trstu« dne 13. t. m. po dolgi in mučni boležni v 33 letu svoje starosti mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb predragega pokojnika se je vršil dne 15. t. m. iz hiše žalosti na domače pokopališče.

KOJSKO, dne 16. novembra 1921. ŽALUJOČI OSTALI.

Zimska sezona. **KONFEKCIJSKI DOM** Zimska sezona.

JUST VUGA & Comp. prej J. Medved

Corso Verdi 38. :- GORICA :- Corso Verdi 38.

Edini izvoz nabave za elegantni svet. Največja izbira. Najnižje cene. Najbolje znan v deželi. Prvovrstna krojačnica. Prvovrstna krojačnica.

Pletenino, Kozuhovino, Perilo, Mode

Goriška pratika

je izšla v lepi novi vpremi, s slikami in velezanimivo vsebino.

Cena L. 1,60

Trgovcem popust, zahtevajte jo povsod.

Obvestilo.

Naznanjam slavnemu občinstvu, da sem otvoril svojo odlikovano KROJAČNICO na TELOVADNEM TRGU (Piazza Ginnastica) št. 3. vhod tudi iz Corso Verdi 28. (Hisa Pečenko). V zalogi imam raznovrstnega blaga za nastopno sezono. Priporočam se slavnemu občinstvu.

A. Krušič in sin.

Nekdanji mlin

v ul. Torrente št. 7 (Katerinjev trg) zopet deluje ter sprejema vsako mleto tudi od privatnikov.

Franc Kralj,
odlikovana tovarna kisa v Gorici,
Kapucinska ulica 9,
se priporoča vsem starim in novim odjemalcem z vsakovrstnim kisom po konkurenčnih cenah. Pošilja po železnici in na dom.

100.000 cepljenih trt

na raznih ameriških podlagah, sadna in druga drevesa prodaja I. FORČIČ, trtnica Preserje p. Komen, zahtevajte cenik!

Pozor.

Trtnica Pipan Preserje št. 16 Komen, Goriško razpolaga z več tisoč cepljenih trte, dobro ukoreninjenih na raznih ameriških podlagah ter biljami divjakov. Cene najnižje. — Na zahtevo razpošilja tudi cenike.

Štedilnike,

ljublanskega sistema, za vzidanje, izdelujem in imam v zalogi. — Izdelovalnica štedilnikov KRANJEC LUDOVIK, Trnovo pri Il. Bistrici.

PODRUŽNICA Ljubljanske kreditne banke

:: V GORICI, ::

Corso Verdi „Trgovski Dom.“

**** Telefon št. 50. ****

Brzojavni naslov:
Ljubljanska banka.

Delniška glavica SHS kron
50 MILIJONOV. **CENTRALA:** LJUBLJANA. Rezerva SHS kron
45 MILIJONOV.

PODRUŽNICE: Brežice, Borovlje, Celovec, Celje, Maribor, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst.

Obrgtuje vloge na knjižice po 4%... Na daljšo odpoved vezane vloge po dogovoru.

Nakup in prodaja vsakovrstnega tujega denarja. — Izvršuje vse v bančno stroko spadajoče posle najkulantnejše.

Uradne ure za občinstvo 8¹/₂—12 in od 3—5.

Ob sobotah popoldne, ob nedeljah in praznikih se ne uraduje.

Zaloga usnja A. DRUFOVKA - Gorica

RAŠTELJ št. 3

naznanja trgovcem in čevljarim mojstrom na deželi, da ima v zalogi veliko izbero dobrih in lepih nadplatov lastnega izdelka — po jako zmernih cenah.

Damača tvrčka

A. Drufovka - Gorica

Via Rastello (Raštelj) št. 3.

Velika zaloga usnja in podplatov :::

DOBRO BLAGO po najnižjih konkurenčnih cenah
vsled mnoge prodaje

nakupi vsakteri, mešan ali vašan in vsakega stanu le pri dobro znani domači tvrdki

KUŠTRIN & MARMOLJA

GORICA, ulica Carducci 25,

trgovina špecerijskega, kolonijalnega blaga in deželnih pridelkov.

ZOBOZDRAVNIŠKI ATELJE

Dr. A. SERJUN in M. KOVAČIČ, dentist

TOMINU

izvršuje zobozdravniška dela vsake vrste po najnovejši tehniki v zlatu in kavčuku, solidno in v najkrajšem času.

Plombiranje zob ter izdiranje brez bolečin. — Cene zmerne.

Pozor.

Na domačo tvrdko

Andrej Maurič

GORICA ul. Carducci št. 11 (prej GOSPOSKA ul.)

Ravnokar došla velika množina jesenskega sukna za moške in ženske obleke in površnike. Velika izbira izgotovljenih oblek, zimskih sukenj, odej volnenih in bombažastih, perila, zepirja, hlačevine, cvilha žime in volne za postelje.

Velika izbira kožuhovine (peličerij).

Prodaja se na drobno in na debelo.

TRGOVINA
TEOD. HRIBAR - NASLEDNIKI
Corso Verdi št. 32.
Se priporočajo slavnemu občinstvu v mestu in na deželi za obilen obisk.
BLAGO SOLIDNO. GENE ZMERNE.

Bruno Saunig - Gorica

Via Carducci 3 — (Nasproti „Monta“) — Via Carducci 3

Na debelo	Usnje Čevljarke in sedlarske potrebščine rvi Tržaški b'či, bičevniki Pasovi Glavno zastopstvo Cavalier-Crema.	Na drobno
	Sveče Kadila Vosek Nakupuje čebelni vosek po dnevni cenah.	

Josip Kerševani, mehanik in puškar v Gorici, Stolni trg št. 9. (desno) naznanja sl. občinstvu da mu je na novo došla velika množina blaga iz svetovno znanih tovarov. Novo došlo blago prodajam po jako znižanih cenah.

Na pr. šivalne stroje **Orig. Mundlos, Pfaff, Gritzner, Adler, Neuman, Afrana in Winseimann.** Posebno opozarjam cenj. šivilje in neveste na strokovni poduk za umetno vezenje in krpanje, katero dajam brezplačno.

Dvokolesa: **Orig. Puch, Orig. Styria, Orig. Start, Wafferrad, Regent, Kosmos, Helical** in mala motorna kolesa.

Velika izbira pušk, samokresov, patron, dinamičnih patron, smodnik za

raztreljanje kamnov in za lovce, ter potrebščine za zgoraj omejene predmete.

Lastna delavnica in popravilnica Stolni trg št. 3. Z jamstvom prodajam šivalne stroje dvokolesa in puške tudi na mesečne obroke.

Za točno solidno postrežbo in konkurenčno ceno jamči.

Josip Kerševani mehanik in puškar

Jakob Šuligoj,
urar in trgovec z zlatom, srebrom in šivalnimi stroji
Gorica - Gosposka ulica 19 - Gorica.

Naznanja, da je došla velika izbira vsakovrstnih ur iz najboljših nemških tovarov. Ure budilke od Lir 18 naprej. — Jamčnina za vsako 2 leti.

še občinstvo; saj bi delali čast marsikateremu mestnemu gledališču. — Zato pa ključno igralcem v Spondiji Idriji, je tako naprej po začrtani poti. Ti inteligentni priidi in uči se od priprostega rudarja in kmečkoga dekleta, kako se ti treba truditi.

— **Bovec.** V nedeljo 13. novembra sklical se je ustanovni shod »Kmetške in delavske zveze« za bovški okraj. Iz cela lego bovškega okraja iz Loga, Soče in celo iz oddaljene Trente so priliteli množice in mladeniči, da skupno manifestirajo za združeno misel. Na shod je prilitel g. poslanec Šček, koji je zbranim občin-stvu v daljšem govoru pojasnil pomen te zveze. Z zanimanjem so zborovalci sledili njegovemu izjavljanju in ko je konečno vprašal zbrane, če hočejo tudi oni vstopiti med že organizirane kmete in delavce po drugih okrajih goriške dežele: slišal se je samo en klic: Hočemo. Naše ljudstvo je prišlo splošno do spoznanja, da edino na ta način bo kaj vnelo, ter si zboljšalo svojo eksistenco. Če si podasta brata trpina, pa naj živita ob sinji Adriji ali pa pod snežnem Triglavom, vzajemno roko v skupno delovanje. Naše geslo no bodi: Vsi za enega, vsak posejalec za skupnost! in vspehi ne bodo izostali. — Sedaj je na nas vrsta, da to idejo tudi realiziramo. Noben, koji se zaveda svojega pokolenja, ne sme manjkati v naših vrstah! Omenjeno bodi konečno, da so se sprejele slične resolucije kot na drugih shodih Kmetške in delavske zveze. G. poslanec se zahvaljuje za njegov trud ter mu ključno ma skorajšnje svidenje.

— **Marijino Celje.** — Tat, bogoskrunec vlovljen, njegov kamerad zvezan pobegnil. Malo dni po dovršeni tatvini v marijinoceljski cerkvi nad Kanalom sta prodala dva neznanca na Brci, županstvo Kožbana, kravo za 1860 L. in junico za 450 L. Ravno 7. nov. sta zmanjkali po noči v Rutih ubogi vdovi krava in junica. Po kupčiji sta se prodajalca hvalila, da se ne bojita ne finančnih straž ne karabinerjev in sta obenem pokazala velike samokrese. Vsled tega je šlo nekaj vaščanov po karabinerje v Dolenje. Slednji so prišli na Brci ob 1. in pol po polnoči, ko sta zlikovca trdno spala v štali. Vstopila so v štalo, brigadir z enim karabinierjem in dva vaščana, od katerih eden je držal slabo svetilko. Brigadir je prejel dva kamerada za roki jih zdramil in vzdignil. Večji tovariš bi rad hotel še nekaj vzeti, aar je ležalo na tleh v listju, a brigadir mu ni dal časa. (Imel je namreč pod glavo antiljerjski samokres z 12 streli). Moral je vzdigniti roke, na kar je bil od karabinierja preiskan in zvezan, med tem, ko je drugega držal za roke brigadir. Komaj je bil prvi zvezan, je drugi svojo desno roko s silo oprostil, vzel revolver, ki ga je imel v žepu na prsih in hotel vstreliti brigadirja. A slednji je prejel hitro z roko za cev in strel je baje zadel zvezanega tatu, ko je šel brigadirju pod pazduho ne da bi ga ranil. V tem trenutku so prestrašeni od strela vsi pobe gnili razen brigadirja in njegovega nasprotnika, ki sta se sama borila v temnem hlevu na življenje in smrt, dokler ni brigadir zmagal in iztrgal samokres iz zločinčevih rok. Boj se je še nadaljeval na cesti, in le s pomočjo karabinierja, ki se vrnul od neuspešnega lova vezanega tatu, sta zamogla drugega zločinca vsega ranjenega po glavi v mlaki krvi na tleh zvezati in peljati v Dolenje. V žepu tega tatu so našli zlomljen in zmečkan srebrn marijinoceljski kelih. Ulovljenemu tatu je priimek Mezej iz Logatca, vsaj on sam tako trdi in pobe gli tat je neki Volk iz Trnovskega (Notr.), znan radi njegove moči in predrznosti, radi njegovih nasilstev, tatvin in zločinov. Ni čuda, da je bila trnovska cerkev večkrat okradena. Tat je visoke postave, ima kratke, svetle brke in je imel usnjene črne komaše in črno kravato. Očividec je ovadil, da so Volka ovezali trije delavci pod sv. Goro pri Grgarju, katerim je vsakemu dal po 100 lir. Ti, ki so maznanjeni, so mu tudi ranjenega zdravili. Takoj potem je baje okradel žensko za 3000 lir. Najbrže je potreboval denar za daljšo pot. Ali bo ta pot dolga, ali pa kratka, to ve sam Bog.

— **Iz Breginja.** V dneh od 9. do 11. t. in je divjalo tu, kot sploh daleč na okrog, silno vetrovje. Po pričevanju okolčanov je bilo najhuje menda ravno v Breginju. Korci so cepali raz streh, da ni bilo varno iti po vasi. Večjo škodo pa je povzročilo s tem, da je prevrglo po polju skoro do zadnje vse kope sirkovja ter ga razneslo in razmetalo. In ni ostalo le pri sirkovju. Istotako je vetrovje zvrnilo mnogo kop sena, druge pa je občutno oskubilo in razpihalo. Pridelak sena je bil letos že itak holi pišel. Zdaj ga je veter še zmanjšal. — Že leta 1914. se je odne kod prithotapila in ugnezdila v vasi dolgoraina mučna bolezen: mačuh (tifus).

Do danes še je ni blo mogoče pregnati in iztrebiti. Vsako leto spravi več ali manj bolnikov za 6—8 tednov v posteljo. Letos se je pojavila v par slučajih, še posebna vrsta mačuha (najbrže iz bližnjih Brezij v Slovenski Benečiji), kateri so bolniki v kratki dobi enega tedna podlegli. — Najbridkeje nas je pretresla smrt priljubljenega čevljarja Antona Marcola, ki je zapustil 7 nedoletnih, neboljenih otročičev. Kaj naj počne zdaj uboga vdova s to mnogobrojno drobnico? On, ki živi tice v zraku, cvetlice na polju in črva v prahu, bo skrbel tudi za nje. In pokojni oče poskrbi morda zanje boljše iz neba nego bi mogel tu s svojim čevljarstvom. Pokojnik je bil zgleden in praktičen katolik ter v vasi občespoštovan. Že na starejših otrocih se je spoznalo, da morajo biti sinovi dobrega očeta. Prizadeti družini naše iskreno sožalje!

— **Iz Solkana.** Pretečeni teden se je vršil v Solkanu misijon za dekleta. Solkanci moramo biti hvaležni mlademu, delavnemu, iskreno navdušenemu g. kaplanu dr. Miroslavu Brumat-u, da je pričel s svojim delovanjem za versko in нравno obnovno naše občine pri korenini, najprej pri otrocih, potem pri dekletih. Vsakdo, ki prav čuje današnje družabne razmere, ve, da mora predvsem preosnovati družinsko življenje, ako hoče versko, нравno, kulturno povzdigniti življenje naroda, države, človeške družbe. Predvsem bodo hvaležna za ta misijon ona dekleta, ki so razumele jedro predavanj dr. Brumat-a. Misijon je pa obrnil sadove, tako upamo, tudi za vso občino. Seme je posejano; da bo žetev obilna, je pa odvisno od deklet, ki so pridno obiskovala v tem času cerkve in zvesto poslušala izjavljanja g. kaplana. Po dobrih materah, po materah resnične ljubezni do moža in otrok ključ današnja družba. Dobre matere, dobre družine! Dobre družine so temelj zdrave družbe! Da bi oplemenitili družinsko življenje, s tem pa tudi družabno, ta cilj je zasledoval pri svojih predavanjih dr. Brumat. Njegova beseda je prav gotovo pri

mnogih padla na nodovitna tla; od te rodovitnosti bodo živeli celi rodovi. Iskrena hvalla g. kaplanu dr. M. Brumat-u!

Več občinarjev.

— **Ravne pri Cerknem.** Tudi v naših visokih hribih se je pričelo svitati. Osnovano se je slovensko prosvetno društvo »Zora«. Navdušenje, katero je vladalo pri ustanovnem občnem zboru, nam je lep dokaz, da bo društvo uspevalo. Seveda je vsak začetek težak, vendar moramo pomisliti, da iz malega raste veliko. Zelo je nas vse iznenadil in pretresel čuden slučaj, da je nenadoma izginil eden izmed najagilnejših odbornikov našega mladega društva. Sin organista, Bevk Urh se je udeležil 30. oktobra veselice v Šebreljah. Od tam se ni več vrnil. Domneva se, da je v temni noči ponesrečil na slabi poti: a vse iskanje in poizvedovanje dosedaj nima uspeha. Vseh navdaja globoka žalost ob zavesti, da nadebudnega mladeniča ni več med nami.

— **Cerkno.** Od 13. do 20. novembra smo obhajali v tuk. fari sv. misijon. Vodili so ga č. gg. Klančnik (iz Mirna) in Flis Ljubljana, ter č. g. P. Romuald s Kostonjence. Ljudstvo se je vdeležilo sv. misijona v nepričakovano velikem številu: znak, da je še dovolj vere v njem. K sklepu nas je počastil s svojim prihodom prevzvišeni kneznadškof dr. Sedej, ljubljani naš vladika in sorojak. Prevzvišeni sam je vodil sklepno procesijo; v Cerknem že dolgo let ni bilo tako veličastnega in dostojnega obhoda, ko je stopala tisočglava množica s svojim nadškofof v sredi, ki je nosil Najsvetejše in dal tudi zadnji blagoslov. Bog daj dobrim sklepom trajnosti. V tem tiči naša največja dušna in zato i narodna korist!

— **Mirem pri Gorici.** V nedeljo dne 4. dec. se vrši pri nas vzporozitev Fr. S. Finžgarjeve ljudske žaloigre »Razvalina živ enja«. Predstava bo v novi dvorani g. Romana Faganolja (pri Grabcu); začetek ob 4 uri pop. Vabimo domačine in sosede k obilni vdeležbi Opozorjamo, da je »Razvalina življenja« najnovejšo dramatično delo našega pisatelja - prvaka, ter bo nudila mnogo umetniškega vžitka.

Shod vojnih odškodovancev v Komnu.

V nedeljo, dne 6. novembra smo imeli v Komnu javen shod vojnih oškodovancev, katerega je sklical agitacijski odbor županske zveze. Kot govornik je nastopil državni poslanec dr. Podgornik. Sokolska dvorana v kateri se je shod vršil, je bila nabito polna naroda. Pojasnil nam je zakon o vojnih odškodninah, na podlagi katerega je država dolžna pomagati nam, kar si ne moremo sami, kljub lastni pridnosti, da se vzpostavijo domovi in obnove nasadil. Grajal je polzevo pot državne aparata, ki zavlačuje obnovitvena dela. Država plačuje posredno potem bank in kar je še krivičnejše, obtežuje vojne oškodovance z obrestmi. Ako hoče naš človek priti do vojne odškodnine, ki mu po vsej pravici pripade, gre ta denar iz državne blagajne najprej na bančni zavod »Federazione« v Benetkah, od tam pa počasi, in v skrajno omejenih zneskih na deželni hipotečni zavod v Gorico. Konstatirano je, da dobi naša dežela razmierno manjša nakazila, kakor pokrajine v starih provincah. Konečno je g. poslanec omenil, da se v slovenskem jeziku vložene prošnje omalovažujejo, kljub temu, da je zagotovil minister Raineri reševanje tudi slovenskih prošenj.

Narodno ujedinjenje Jugoslovenov.

Jutri dne 1. decembra se bo vršil po celi Jugoslaviji narodni praznik — spomin ujedinjenja vseh Jugoslovenov v skupno narodno državo. Ne vseh — Mi, ki nas je odrezala rapalska pogodba od ostalih bratov in nam odkazala drugačno usodo, ne bomo razobesili zastav na jutranji dan. Pač pa nikakor ne smemo prezreti dejstva samega in moramo spre-govoriti par besed.

Narodno ujedinjenje je bilo vedno eden največjih ciljev podjarmljenih narodov. Biti v skupni državi, graditi svojo srečo po svoji volji, imeti besedo v javnem življenju in se udeleževati v vsemih svojimi silami in po svoji volji, to je bila goreča želja vseh, ki so imeli zvezane roke. Le pogledimo, kako so potem take države razcvitale in prospevale. Poglejmo Nemčijo, pogledimo Italijo. Ne trdimo, da se niso v njih notranjem življenju tuptam porajala nesoglasja. To je bilo in bo. Toda cilj vseh je bil kljub temu: velika in močna država, državno misel so gojili nad vse. Le pogledimo, kako visoko so vzgojili državno misel samo v Italiji.

Zgodovina se ponavlja. In lahko že naprej prorokujemo, kaj se bo zgodilo iz Čehoslovaške, iz Jugoslavije. Od dne do dne bosta bolj cveli in zoreli v sad, ki je bil zasejan z ujedinjenjem. To dejanje je bilo najvažnejše v celi zgodovini Jugoslo-

Po nad eno uro temeljitom govoru dr. Podgornika, katerega je občinstvo spremljalo z napeto pozornostjo in pritrjevanjem, sprejete so bile iste resolucije, kakor na drugih tozadevnih shodih in zraven še sledeča:

»Pozivlja se vlado, da odredi, kar treba, da bodo vsi državni uradi in bančni zavodi sprejemali in reševali slovensko sestavljene in dokumentirane vloge za vojno odškodnino, ne da bi zahtevali od oškodovancev prevod na italijanski jezik; zlasti, da nastavi brez odloga potrebno število jezikovno sposobnega uradništva, da ne bodo slovenski spisane in dokumentirane vloge zapostavljene, temveč rešene v vrstnem redu, kakor so bile vložene!«

Po 1 in tri četrt ure trajajočem shodu je narod izrekel zaupnico svojemu poslancu in se razšel.

Če je še vedno, ne vem, pa naj omenim, da so po končanem govoru dr. Podgornika 3 pristaši komunizma iskali priliko, da bi agitirali v prilog svoje stranke, pa doživeli so ravno nasprotno. Naš kmet bi bil že komunist, ako bi dobi val take dohodke, kakor jih ima komunist Vrabec in celo — brez dela!

venov, po vsi pravici naj se ta praznik vsako leto najslavesneje praznuje. Danes je dana Jugoslovenom možnost, da se po svojih močeh razvijejo in si ustvarijo dom tak, kot ga mislijo bolj uodobnega. Če tudi so diference med naziranj — in kje ni teh diferenc? - je eno naziranje vendarle skupno in močno, **Jugoslavija mora obstati**, in to misel je treba držati najvišje in jo gojiti drug v drugem in ne izpodbijati!

Tej misli se pridružujemo tudi mi in mislimo, da ne storimo nobenega greha kot — držav. Italije, če želimo ob ti obletnici svojim bratom najlepšega procvita in napredka. Za mnogotero upanje smo bili varani, toda če smo morali odkupiti za to ceno možnost življenja in procvitanja ostalih bratov v skupni narodni državi, je ta žrtev lažja, je tudi spomin na to obletnico lažji.

Slovenska Benečija.

— **Iz Brezij.** Gotovo so le malo komu znana naša 798 m visoka Brezja, mala slovenska vasica v terski Benečiji ob izviru reke Nadiče. Iz vasi je lep, odprt razgled čez breginjsko Brdo tj. doli do Krna, do Mrzlega vrha, da, do Kobiljeglave. — Že od meseca avgusta razsaja pri nas grdi mačuh (tifo), ki je priklenil

polovico vasi in čez na posteljo. Vseh bolnikov je bilo krog 200. In to v vasi, ki ne doseže 400 duš. Bolezen je pokosila 12 samih krepkih mladeničev, mladih očetov in matera. Oboleli so namreč le bolj čvrsti, močni ljudje od 12. do 35. leta. V nekaterih družinah je napravila smrt grozno razdejanje. Zlasti so hitro, v par dneh, podlegli oni, katerih se je prijel takozvani črni mačuh. Vsled bolezn je seveda vse delo po polju zastalo, tako da so pokopali ljudje komaj te dni zadnji krompir ter spravili zadnjo koruzo. V najhušem času niso zdravi zadostovali niti za strežbo bolnikov in so nam morali priti na pomoč znanci iz sosedne Krnajte (Cornappo). Zdaj gre bolezen, hvalla Bogu! h kraju. Vas počasi zopet vstaja iz postelje. — Največjo hvaležnost smo Brezjani dolžni gotovo svojemu dušnemu pastirju Viljemu Koleti Slovincu iz bližnjega Tera (Pradielis) pri Brdu (Lusevera), ki je pričel ravno pred pojavom bolezn iz Mažarol sem gori. Prej smo imeli namreč par let italijanskega duhovnika. Č. g. Viljem Koleti je bil ves ta čas, rekel bi, noč in dan krog bolnikov, dajal navodila, pomagal in stregel. Brez njega bi smrt brezdovno še mnogo bolj kosila. — Lepa cerkvena slovesnost se je vršila tu 3. nedeljo septembra, ko smo blagoslovili nov, krasen kip Michelangelove. »Zalostne Matere Božje« (tirolsko delo) in ga postavili v nanovo prizidani duplini na oltar Oltar je domače delo, ki ga je izvršil mojster iz sosednjega Breginja. — Žal, da je bolezen preprečila večji zunanji sijaji. A bil je vseeno lep dan, lep in prekrasn ter nam ostane še dolgo v spominu.

— **Staragora.** Zapustil nas je preč. gospod, Natal Monkar, naš župnik, ki se je preselil v Bovec na Goriško. Odkar je bilo svetišče M. B. na Starigori izročeno oo. kapucinom iz Vidma, je stanoval gospod župnik v oddaljeni vasi Čela. Kljub temu, da so v omenjeni vasi razen par družin vsi Slovenci, mu je bilo že lanskega leta zaukazano, da mora pridgati ter učiti krščanski nauk v italijanskem jeziku. Seveda tega ni storil, ker mu vest tega ni prepustila; ker pa je spoznal, da se hoče na vsak način onemogočiti obstanek slovenskega duhovnika v Starigorski fari, je prosil za premesitvev na Goriško. Preč. gospod Monkar je bil jako priljubljen vsem preč. slovenskim duhovnikom in še posebno mnogoštevilnim slovenskim romarjem, ki so ga poznali kot izvrstnega spovednika.

— **Deveta dežela.** To je najprimernejše ime za nadiško dolino. Nobena dolina na svetu ni toliko napredovala, zlasti mo vojni: Zgradili so nam že toliko cest, da človek mora dobro paziti na napise, da kam ne zaleze. Kmalu bomo imeli še več železnice nego v Londonu, poleg one iz Kobarida v Čedad, je ž v zgradbi ona iz Tarčeta v Čedad in kmalu bodo začeli graditi, ako ne poprej, gotovo v prihodnjem veku, še progo Trst-Dumaj skozi našo dolino. Ko bodo izpeljani vsi načrti, nam ne ostane niti sledu o kakih nijvi ali vinogradu in ako bo le še brezposelnih kalabrežov, tako da ne bomo mogli prositi za službo, se bomo morali preseliti — na luno. Še druga nesreča nas čaka. Neko kapitalistično žrelo nam bode, kljub uradnim zagotovilom, najbrž popilo vso nadiško vodo ter jo izlilo v Sočo. Kot odškodnino nam obljubljajo elektriko, s katero bomo mleli žagati prali, se kopali pili in italijansko govorili!

Politični pregled.

— **Rusijo in Nemčijo** baje tudi povabijo na konferenco za razorožitev. Francozi se Nemcev še vedno zelo bojé.

— **Med Anglijo in Francijo** so bila nastala nasprotja na konferenci. Sploh Angleži malo upajo v dober uspeh konferencé.

— **Vašingtonska konferenca** za mir se vrši precej v znamenju rožljanja z orožjem. Francija pravi, da mora imeti vojake. Italija se boji Jugoslavije. Briand, franc. ministerski predsednik je baje razžalil ital. armado. Fašisti so zato napadli neki fr. konzulat v Italiji. Danes žalitev zamikajo.

Iz Jugoslavije.

i. **Vladna kriza v Jugoslaviji** je rešena. Koalicija med radikalcii in demokrati ostane.

j. **Tretjo dalmatinsko cono** so začeli izpraznjevati Italijani.

k. **Bogoslovci** je letos v ljubljanskem semenišču 90. Na novo jih je vstopilo: 17; med temi 2 Dalmatinca. Najboga-tejši je 4. letnik s 35 bogoslovci. Razen teh stanuje še 8 dalmatinskih bogoslovcev v hiralnici sv. ožefa. Bogoslovno fakulteto obiskuje krog 115 slušateljev. Tudi mariborsko semenišče se ne more pri-foževati. Šteje 50 bogoslovcev, med njimi 15 novih, prvotletnikov.

Društveno gibanje.

d. Kamnje. Gregorčičev večer. V spomin proslave petnajstletnice je priredilo Gregorčičev večer dne 20. t. m. Slov. kat. izobraževalno društvo v Kamnjih. V nagovoru zbranim občinstvu je preč. gosp. župnik Franjo Črnič označil pomen slavnosti, ki se vrši v spomin prerano umrlemu goriškemu slavcu. — Slavnost se je vršila s sledečim sporedom. Pesem in deklamacija Gregorčičeve »Domovini«. Sledila je deklamacija »Manom Simona Gregorčiča«. Moški zbor je zapel »Jaz sem Slovan«. Nato sta sledili deklamaciji »Soči« in »Naš narodni dom«. Mešani zbor je zapel »Po jezeru«. V bolgarski narodni noši sta se deklamirali »Hajdukova oporoka« in »Biser«. — Ženski zbor je zapel »Pogled v nedolžno oko«. Med tem je nastopil z govorom č. g. kaplan Iv. Semič — ter očrtal krabek obris življenja in delovanja Simona Gregorčiča. Dalje je še nastopil mešani zbor s pesmicama »Stoj, solnce stoj!« ter »Na nebu zvezde sevajo« in moški zbor z »Bratje v kolo«. Deklamirali sta se še Gregorčičevi »Oljki« in »Mojim slavicem«. Pohvalno se moramo izraziti o vseh deklamacijah, ki so bile prednašane z zelo globokim občutkom in umevanjem. Tudi pevski zbori sta v veliko pohvalo proizvajala vse točke precizno in v zadovoljstvo vsega občinstva. Okusno okrašena šolska dvorana je bila nabitopolna častilcev pesnika-proroka. V ospredju je visela z zelenjem okrašena slika pokojnikova. Navzoče občinstvo je prostovoljno zbralo 100 lir za slovensko sirotišče v Gorici v spomin svojega ljubljena Simona Gregorčiča.

d. Iz Ajdovščine. »Dramatični Krozec v Ajdovščini« pripravlja za uprizoritev krasno veseloigro »Eno leto pozneje«. Ta igra je le nadaljevanje trodejanke »Pri belem konjičku«, katero je D. K. že uprizoril pred dvema leti z najboljšim uspehom. Radi boljega umevanja drugega dela se ponovi v soboto in nedeljo, dne 26. in 27. t. m. ob navadni uri in cenah igra »Pri belem konjičku«. Nastopajo po večini isti igralci, kakor pred dvema leti. Gotovo se še vsak spominja sitnega nikdar zadovoljnega trgovca z narodnim milom, Bucka, zaljubljenega natakarja Žana itd. in ne boče vsled tega zamudil prilike posetiti to predstavo.

Domače vesti.

+ **Naš list** radi stavke zadnji teden ni mogel iziti, kot ni izšel tudi noben drugi list v Gorici. Tudi to pot ima list nekaj zamude. Naročniki naj blagovole oprostijo. Skrbeli bomo, da zamudo nadomestimo.

+ **Nova povest.** V našem listu bomo začeli prinášati z novim letom novo zanimivo povest iz naše zgodovine, ki jo je napisal znan pisatelj. Povest je daljša in ima zelo mnogo najkrasnejših mest; kdor jo bo pričel brati, je ne bo mogel odložiti. Naročajte »Goriško Stražo« pridno že sedaj in ji pridobivajte novih naročnikov, da bo list od dne boljši, obširnejši in zanimivejši!

+ **Mladika** se je radi istavke v tiskarni zakasnela. Izšla bo v prihodnjem tednu v za nekoliko strani večji obliki, ker se je nabralo toliko gradiva, da bi drugače ne mogli končati letnika.

+ **Goriška pratika** je bila v Zagorju zaplenjena od orožnikov. O stvari bomo še drugje govorili. Danes čakamo samo še, da bodo orožniki v ti ali oni vasi razveljavili rapalsko pogodbo. Prosimo, pri nas je, z ozirom na nekatere podobne dogodke, vse mogoče.

+ **Srebrna poroka.** V Sežani sta praznovala srebrno poroko Franc in Marija Bekar. Bilo srečno!

+ **Himen.** — Poročil se je gosp. Bazilko Korošec, učitelj v Skrljevem v Brdih z vrolo gospico Danijelo Simoniti iz Fojanne. Mlademu paru obilo sreče!

+ **Glasbeno recitacijski večer**, se vrši v nedeljo, dne 4. decembra 1921 ob 4. uri popoldne v restavraciji G. Bratina v Ajdovščini. Sodelujejo: Srečko Kumar, pianist, Mirko Logar, violinist, Albert Širok, recitator. Na sporedu so skladbe L. v. Beethovna, Fr. Chopina, Arn. Galliera, Šmetana, Mozarta, in Vas. Mirka. — Recitirajo se odlomki iz Ivan Cankarjevih del. (skladbe obrazloži Albert Širok.) Cene: Stojišča 2 L. — Sedeži 3, 4, 5 lir.

+ **Smrtna kosa.** Umrl je v Kojskem dne 1. t. m. Karol Vendramin bivši uradnik »Živnostenske banke v Trstu«. Ob izbruhu italijansko-avstrijske vojne je moral v begunstvo v južno Italijo, odkoder se je vrnil še le 1. 1919. — Preminul je bil daleč na okoli znan kot pošteni ter delaven in neustrašiv spodbuditelj naše pravične stvari — zatorej vsak žaluje po

izgubi tega vrliga mladeniča. Naj v miru počiva. Preostali družini nase iskreno sožalje.

+ **Meščanska šola v Tolminu.** Včeraj smo prejeli od starišev sledečo notico, ki jo neizpremenjeno tu priobčimo: »Gospod ravnatelj je v pondeljek naznanil deklicam, ki pohajajo tolmínsko meščansko šolo, da je došel odlok iz Trsta, po katerem ne smejo deklice več v šolo, ker da zakon prepoveduje mešane meščanske šole. Z ozirom na to, da so deklice že vpisane in redno pohajajo šolo, z ozirom na to, da nimamo Slovencev šol, kamor bi pošiljali svoje hčerke, prosimo vlado, da naj takoj z ozirom na izredne čase, prekličie svojo novo odredbo ali pa naj poleg deske meščanske šole ustanovi in otvori dekliško meščansko šolo.« Prip. uređ. Količko časa misli še vlada odrekati našemu ljudstvu najelementarnejšo pravico do kulture?

+ **Poštna vest.** Dne 1. dec. se odpre telefonični oddelek na pošti (1. nadstr.) v Gorici, za Gorico, Krmin, Gradiško, Kobariđ, Ajdovščina, Ločnik, Tolmin, Idrijo, Tržič, Ronki, Čerwinjan in druge večje kraje. Kdor se namerava abonirati, naj se oglasi na telefoničnem uradu na pošti v Gorici.

+ **Razglednice** s podobo S. Gregorčiča in z raznimi njegovimi verzji je natisnila in založila »Narodna Tiskarna«. Razglednice so pripravne za »Gregorčičeve večere«, ki se vrše sedaj po deželi.

+ **Pomožni zavod za vojne oškodovance** (vstanovljen po okrajni sodnji v Gorici), poroča, da njegov urad v Gorici, ulica G. Carducci št. 6 (dvorišče), posluje za stranke vsaki dan od 10. do 11. ure predp. in od 3. do 5. pop.

+ **Pozor na 1000 lirske falzifikate.** Na Notranjskem so se priklutili zadnje čase italj. trgovci z vinom. Pokupili so precejšnjo množico vina pri naših ljudeh. Kakor je navada vsepovsod, dali so ti poštnjakoviči posameznikom po 200 lir na račun, z bankovci po 1000 lir, tako da je vsak tak vinski trgovec dobil od našega človeka za 800 lir nazaj. Pozneje se je izkazalo, da so ti 1000 lirske bankovci falzifikati.

Notranji.

+ **V Brestovici** so fantje praznovali kritje neke hiše (likof). Neki asistent iz »kraljestva« je fante pri njih pojedini motil z raznimi psovkami in blatil Slovence na splošno. Ni čuda, da se je fantom preneumno zdelo, da bi se pustili psovati od takega pobalina, zato so ga s par klobutama odpravili stran. Drugi dan so orožniki aretirali v vasi več fantov. Popoldne pa je prišla v vas kazenska ekspedicija fašistov, ki so nameravali požgati več hiš, kar so na nekateri treznejši Italijani oz. neki podjetnik v vasi preprečili. Čeprav so bili orožniki do nekem domačinu obveščeni, da so fašisti v vasi in nameravajo vas požgati, prišli so na lice mesta šele takrat (4 ure pozneje.) ko bi lahko malopridneži dokončali njih kulturno delo. Fante so drugi dan izpustili, ali pod pogojem, da se fašistom vrnejo stroški, ki so jih imeli vsled vložnje v vas.

+ **Živnorejcem.** Družba sv. Mohorja na Prevaljah je začela razprodajati povsem predelano knjigo **Domači živnozdravniki** v tretji izdaji. Znani pisatelj Dular je novi izdaji mnogo novega dodal, preskrbel nove slike za boljše razumevanje gradiva ter knjigo po novih izkušnjah zboljšal. Razen obilice opisov bolezni je dodal še zbirko receptov, kakor tudi na koncu abecedni seznamek knjiga bo vinorejcem pripomogla k napredku in blagostanju. Knjiga stane broširana 5.— L. in se dobi v Gorici v knjigarni kat. Tisk. Društva Montova hiša.

Preizkušnja novih zvonov.

X.

S preizkušnjo v zvonarni je tehničnim zahtevam zadoščeno. Za preizkušnjo v zvoniku preostane še to, kar je bilo v zvonarni neizvršljivo: način umestitve in obsejvne zvonov v zvoniku. Bronasti zvon je namreč proti jeklenim hrustom tako nekaj finega in delikatnega, da je občuten za vsak malenkostni neugodni vpliv. In mnogim takim vplivom je zvon razpostavljen, ako ni v zvoniku pravilno vmeščen. Tak zvon je v vedni smrtni nevarnosti. Če kje, velja zamj — ko zvoni in brenči — izrek: Noli me tangere! Ne dotikaj se me! Ta stavek bi moral biti v velikih in daleč vidnih črkah vlit na vsakem zvonu. To bi mu koristilo in mu ne krutilo časti: da je posvečen in namenjen božji slavi, kakor mu jo kratijo imena ničemurnih cerkvenih predstojnikov, ključarjev in županov ali vsiljeni napisi te ali druge vsebine.

Poizkušnja v zvoniku se izvede, ko je delo umeščanja dokončano. Znano je mnenje, da naj se počaka, dokler si ne napravi kembel z udarci na zvonu glad-

kega lica. Res, da je potem udarni glas jasnejši in čistejši — na alikvotne glasove je to brez vpliva — ali potrebno to čakanje ni; kajti preizkuševavec to pre-dobro zna in ve to okolnost suponorati v svoji oceni glavnega glasu.

Preizkuševalna komisija je ista kot v zvonarni, le pridruži se ji še monter ali zanesljiv mehanik. Ona pregleda najprej, kako je poskrbljeno za varnost zvonov. Ali imajo jarmi, tramovi ali traverse zadostno nosilno moč ter zagotavljajo zvonovom varno podporišče? Kako varnost nudijo zvonu vezi, ki ga vežejo na jarem? Zvon se ne sme niti zganiti, ko ga potresemo z vso močjo ob strani za krilo. Prepričati se je treba, ali je vodoravni drog, na katerem je privezana vrv za zvonjenje, dovolj pritrjen s kljukama na jarem, da ne zleze polagama na zvon? Jeli vmet pod urnim kladivom dovolj močna, da se ne uda in pusti urno kladivo drgniti se ob zvon?

Jarem imej v svoji višinski smeri vertikalno lego, bodi nekoliko daljši kot največji zvonov premer, iz zdravega, suhega, ravnolaknatega hrastovega lesa! Železni jarem ni priporočljiv, ker ovira resonanco. Vrtilna os jarmova bodi horizontalna, ravno tako oba premera, katera si mislimo potegnjena skozi spodnji rob zvonu v smeri nihanja in od leve na desno.

(Konec prih.)

Prosveta.

p. **Noblova nagrada.** Švedska akademija je sklenila, da podeli Noblovo nagrado za literaturo za l. 1921 Anatułu Franceu.

p. **Pesnik Pavel Orszegh-Hviezaoslav** je umrl. To je bil največji slovaški pesnik, bojevnik za neodvisnost, za njim žaluje cela čehoslovaška republika.

p. **Stoletnica ruskega pisatelja F. M. Dostojevskega.** Dne 11. t. m. je minulo sto let, kar se je rodil slavni ruski pisatelj F. M. Dostojevski. Kakor politik je bil Dostojevski imperialist in pravoslavni romantik, a kakor pisatelj do poslednjega časa problematik, poln temnih iracionalnih strasti in blodni pa poleg tega najgloblji psiholog vseh časov in vseh narodov. Dostojevski je veroval, da bo njegov ruski narod, veren kakor je, odkupil Evropo, da bo odrešil Evropo kakor je Kristus odrešil ves svet. — Njegova slavna dela so prevedena v vse svetovne jezike. Nekateri njegovi umotvorji so preloženi tudi v slovensčino.

p. **Klaverjev koledar 1922.** Vsem prijateljem misijonov, kot sploh vsem kršanskim družinam, zavodom, Marijinim družbam itd. priporočamo ta misijonski koledar. Poučna in zabavna vsebina, lepe afrikanske povestice in slike. Poziv k rešitvi duš ubogih zamorcev! — En koledar stane 1.50 L. pri naročbi 12 izvodov skupaj, damo enega povrhu.

Razne vesti.

* **Novo bivališče Karla Habsburškega.** Kakor znamo, pride Karel s svojo Cito na otok Madeira. Madeira je otok v Atlantskem oceanu, pripadajoč Portugalski, nahajajoč se na 32° 35' sj. šir. in 16° 54' zap. dolž. Odaljen je 700 km od obali Maroko in 443 km severno od Tenerife. Otok tvori zajedno z otokom Porto Santo in z otokom Desiertas in z neobliudenimi skalnami Salvadora portugalsko okrožje Funchal (1815 km.) Otok Madeira je dolg 55 km, širok 24 km. Po sredini otoka se vleče dolgo pogorje, visoko do 800 metrov. Posebno divja je severovzhodna stran otoka, ki je nastal vsled delovanja podmorskih vulkanov. Podnebje je zelo milo. Srednja letna temperatura je 18°. Neugoden je samo suh in vroč veter »Leste«, ki prihaja iz Sahare in prinaša rdečkast prah. Vegetacija je slíčna oni na Kanarskih otokih. Na Madeiri je bilo svojčas obilo gozdov in bešeda madeira pomeni v špansčini les. Živine je na otoku malo, obilo pa je ptičev in izredno je število hroščev. baje nad 700 vrst. Obliudena je samo južna obal, sredina otoka pa je pušta. Na otoku prebivajo no največ potomci Maurov, Italianov, Židov in Črncev. Otroci zelo boleljajo in umirajo, zato se prebivalstvo malo pomnoži. Madeira je šela leta 1900. 150.000 prebivalcev, t. j. 185 km. Angleži pošiljajo na otok svoje bolne na pljučih. Zemlja je last nekolkov velikih posestnikov, ki jo oddajajo najemnikom v obdelovanje. Otok daje obilo radeja, potem žita, pšenice, koruze, nadalje tobaka, izbornega kostanja, limon itd. — Najboljvalnejši produkt na Madeiri pa je vino, ki se tam goji od leta 1421. In zvaljalo se je izborneza madeirskega vina na leto do 130.000 hektol. Ali vinograde je uničila trtna uš in tako je stara trta skoro uničena ter se sedaj prideluje največ vina iz ameriške trte, ki je pa tudi jako čubra. Iz-

vozi se ga nad 20.000 hektov na leto. Najboljše vino se imenuje »malvazija«, ki je čudovito prijetno sladko in učinkuje najugodnejše na duševno razpoloženje. Pravo madeirsko vino pijejo bolniki zjutraj in pred jedjo, ker krepi organizem. Trgovina je v glavnem v angleških rokah in Funhal služi Angležem za odpravljališče premoga. Otok upravlja guverner. Glavno mesto ima 20.000 prebivalcev. Kakor je razvidno iz tega poročila, se gospodu Karlu Habsburškemu in gospej Citi na Madeiri ni bati ravno slabega življenja. Posebno vesel bo Karel »najglavnejšega produkta« na otoku in ni dvoma, da si bo pogostoma privoščil »malvazijo«, ki tako prijetno učinkuje na duševno razpoloženje. — Diplomati so poredni. Kot za ironijo ga pošljejo na vinski otok. Tu bo imel dovolj časa in lahko napravi zbirko hroščev. Na ta način bo lahko še človeški znanosti v korist.

* **Kava in slepota.** Mauri uživajo mnogo črne kave. Njih vid začne pojemati zato s 40.—45. letom. Mnogo jih oslepi do 50. leta popolnoma. Število slepcev po ulicah Feza je strašno veliko, a vsi so piš preveč kave.

Kratkočasnice.

Novodobna mladina. K lekarnarju je prišel šolarček in zahteval sredstvo proti slabim posledicam kajenja. Ves začuden ga je vprašal lekarnar: »Kaj, tako mlad, pa že kadiš!« Nato je odgovoril šolarček: »Toda saj to ni zame. Oče je pokadi eno izmed mojih viržink, pa so mu bile premočne in postaló mu je slabo.«

Pobožna želja. A—hacelj in B—hacelj sta gledala pogreb, pri katerem je igrala godba. A—hacelj: »Lepo je, če igra komu pri pogrebu godba. Ali ne?« B—hacelj: »Ne!« A—hacelj: »Kaj, Ti bi raje imel, da bi Ti pri pogrebu ne igrala godba?« B—hacelj: »Ne!« A—hacelj: »Kaj bi pa potem za vraga rad?« B—hacelj: »Da sploh ne bi bil pokopan!«

Uloge sta si razdelila. »Kako pa kaj živiš s svojo ženo?« »Oh, hvala, prav dobro! Razdelila sva si uloge. Ona gospoduje čez kuhinjo, hišo, posle in kar je drugega, jaz pa smem kanarčku reči, kar hočem. Drugega dela nimam!«

Darovi.

Za Slovensko sirotišče so darovali: P. n. gg. Jos. Kos, kurat, 50 L., Alfonz Berbuč, kaplan, letnino 10 L., Franc Šivec, nadzornik, letnino 10 L., županstvo Livek letnino 30 L., Slovensko izobraževalno društvo v Mirnu nabralo na Martinov večer v spomin na rapalsko pogodbo 230 L., župni urad v Gočah nam je za Sirotišče poslal zbirko 410 L. in sicer so nabrali v Gočah 280 L., na Erzelju 25 L., šolarji v Ložah 5 L. in N. N. 100 L.

Naj nam budo ti lepi vzgledi dobrotelnosti v vzpodbudo. Duh dobrotelnosti naj prinese v vse sloje našega po vojski izmučenega ljudstva novo življenje v ljubezni do Boga in do bližnjega.

Dobrotelnost. — Za Slov. sirotišče je nabral p. n. g. Andrej Zavavlav velepos na Gregorčičevem večeru dne 15. t. m. v št. Andrežu 110 L. P. n. g. Franc Švara vikar v Vrtojbi, 40 L., Ciril Sdej, kurat, 20 L., Herman Tirdan, kurat v Podgori, 20 L., Benedikt Poniž, vadniški učitelj, 30 L., Orel Marija, učiteljica v Lokvi 30 L.

Za Sloven. sirotišče: Gosp. Franc Prešeren 5 L., g. M. P. 2 L., namesto venca na grob pok. Frančiške Zorcut daruje g. Janko Vodopivec naduč. v Kamnjih 20 L., v Višnjeviku na Martinovem večeru lovcev nabrali 55 L. v Dolini pri Tinstu dne 4. nov. nabrali 31 L., ob prilički maše za dušnice za padle vojalke. — Vsem skupaj iskrena hvala!

DAROVI ZA BOŽIČNICO.

Humarijeva. — Kovačič Nežka 4; Lukežič Kornelija 5; Šuligoj Frančiška 2; Ivan Gorjup 5; Marija Pavšič 5; Savelli 5; Turel Luigia 2; Alojzij Kuljad 2; Roza Muhič 2; Marija Dostal 2; Goljevček Fany 1; Terezija Dornik 5; Koržuh 1; Viktorija Paušič 2; Lucija Komet 2; Josip Fon 5; Brezigar 1; Hribar 10; Nežka Mrak 2; Elena Vidrih 5; Jožef Pavlin 2; Roza Kolman 1; Eliza Bednarik 5; Anna Glesig 4; Antonio Fanin 2; Anton Golja 5; P. Pich 4; Braunlzer 5; Anton Mervic 10; Pepina Danielis 2; g. Kumar 5; Virginia Visintin 2; Malfatti Carlo 4; N. N. 4; Dr. Josip Ličen prof. bog. 15; F. Lodatti 10.

Humarijeva. Darovi v blagu: Giuseppe Del Piero: 4 m barhenta. M. Cumar: 5 otr. spod. srac, 1 m barh., 3 robce. F. Marvin: 1 otr. spod. sracjo, 1 kos barh., 1 p. nogavic, 2 nos. ruti. Giuliana Bonnes: 1 p. rokavic, 1 naramnice za dečke. Krainer Rastello: 1 ducat otr. nogavic. Del Piero Lodovico: 5 m voln. blaga. F. Resent: 2 otroška predpasnika. Elizabeta Toso: blago za eno obleko, 1 p. nogavic.

Drugi občini zbor. Ker se oni z dne 17. t. m. sklicani občini zbor Slovenskega